

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autorka práce: Bc. Hynek Petřík

Název práce: „Inkluzivní vzdělávání na alternativních základních školách typu Montessori a Waldorf“

Autorka posudku: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Diplomová práce Bc. Hynka Petříka s názvem „Inkluzivní vzdělávání na alternativních základních školách typu Montessori a Waldorf“ má originální téma, které je významné jak celospolečensky, tak z hlediska veřejné politiky. Je vždy občerstvující, když studenti/ky dokáží formulovat téma, které většinová akademická produkce přehlíží. Ke kladům diplomové práce dále patří obeznámenost autora s problematikou inkluze ve vzdělávání a alternativních pedagogických směrů; věcné chyby jsou ojedinělé¹. Následuje hodnocení dílčích aspektů diplomové práce, které považuji za podstatné.

Autor správně postuluje, že „(a)lternativní školství je zkoumáno především z pohledu pedagogické a didaktické vědy, mnohem méně pak jako aktivní součásti vzdělávacího systému.“ (s. 5) Tato teze jako by ospravedlňovala minimum pozornosti, které autor věnoval zkoumání toho, na co ve své diplomové práci navazuje. Je pravda, že alternativní školství se nehřeje na výsluní českého badatelského zájmu, ale 1) existují studentské práce², jejichž závěry lze sumarizovat, a případně z jejich obsahu čerpat, 2) existují zahraniční publikace věnující se alternativním vzdělávacím proudům z perspektivy inkluze. Jako slabší stránku diplomové práce tedy hodnotím **absenci navazování na dosavadní vědění**, a to jak teoretické, tak (do velké míry) empirické.

U cílů práce a výzkumných otázek bohužel není patrná taková preciznost, jaká by byla potřeba. Cíl práce je formulován jako „deskripce zavádění inkluze na alternativních základních školách a evaluace této politiky ze strany školských vzdělávacích zařízení“ (s. 4). Podobný cíl, resp. cíle (!) jsou diplomové práci adekvátní, i když pojem „evaluace“ vzbuzuje ve veřejněpolitickém kontextu jiná očekávání než popis dílčích perspektiv. Horší je to pak s formulací dílčích („hlavní vedlejší“, „další vedlejší“, „poslední cíl“, viz s. 6) cílů a výzkumných otázek³, která jednotlivě i jako celek vzbuzuje spíše dojem chaosu než

¹ Např. „Nestátní školy jsou zřizovány církvemi nebo soukromými osobami.“ (s. 27)

² Např. „Integrace dítěte s ADHD v rámci montessori školy“ (2016), „Integrácia dieťaťa s poruchou autistického spektra v materskej škole Montessori“ (2015), „Analýza využití pomůcek pedagogiky Marie Montessori ve vyučování žáků s lehkým mentálním postižením“ (2016), „Efektivita Montessori pedagogiky a význam používaných speciálních pomůcek u žáků se specifickými poruchami učení“ (2016)...

³ „Hlavním vedlejším cílem této práce je popis veřejně-politického systému alternativních škol.“ (s. 6) „Dalším vedlejším cílem je zjištění, jak přesně funguje spolupráce s „vedlejšími“ institucemi vzdělávací soustavy, jako jsou školské poradenské zařízení (ŠPZ), ať už pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) nebo speciálně pedagogické centrum (SPC). Posledním cílem pak je odpověď na otázku, jak přesně vypadá spolupráce mezi jednotlivými školami a zdali existuje platforma pro formulaci jejich požadavků na centrální úroveň.“ (s. 6)

systematičnosti a promyšlenosti. U „popisu veřejněpolitického systému alternativních škol“ není jasné, na co se autor vlastně ptá, u cíle, který vede k otázce, „jak přesně funguje spolupráce s „vedlejšími“ institucemi vzdělávací soustavy, jako jsou školské poradenské zařízení (ŠPZ)“ bych pak očekávala rozšíření spektra respondentů třeba i na pracovníky/ice ŠPZ, zapojit by jistě bylo možné víc aktérů.

Teoretická perspektiva v diplomové práci **chybí** (částečně to vyplývá z výše uvedeného, ale protože se jedná o nedostatek, který nutně ovlivňuje hloubku diplomové práce, je nutné ho uvést explicitně). Uvedení do problematiky a kontextu, které teoretickou perspektivu doplňuje, je věcně správně. Tato (popisná) část je ve srovnání s ostatními částmi diplomové práce relativně delší (s. 15-39, tj. 24 stran z celkových 54).

Metodologickou část (samu o sobě) **považuji za zdařilou** – je opřená o odbornou literaturu, autorův postup je zdůvodněný. Oceňuji také to, že se podařilo jako respondenty získat ředitele alternativních škol. Zároveň nelze nevidět nesoulad mezi ambicemi cílů a potenciálem dat.

Empirická část je základně organizovaná logicky. Autor nicméně přísně vzato neanalyzuje, ale pouze shlukuje odpovědi respondentů podle předem daného schématu. Veřejněpolitický instinkt vede autora velmi dobře, takže obsah této části není nezajímavý, ale zároveň nejde příliš pod povrch obecného vědění ve vzdělávací politice. Poněkud nestandardní je přiznání identity respondentů a zároveň jejich označování jako respondent 1-3. Výhrady mám i k vyvozování závěrů ze tří rozhovorů a omezené možnosti zodpovědět výzkumné otázky na jejich základě.

Jazykově a co do **formální úpravy** je diplomová práce na dobré úrovni.

Na diplomové práci Bc. Hynka Petříka hodnotím jako pozitivní volbu tématu a prokázání věcných znalostí a základů akademického řemesla ve smyslu členění závěrečné práce či odkazování. Zároveň má však diplomová práce řadu nedostatků, z nichž nejvýraznějšími jsou absence teoretického ukotvení či diskuze dostupné literatury, formulace cílů (nejasná a příliš do šířky) a nesoulad mezi ambicemi cílů a reálnou vyžitelností dat. Diplomovou práci na základě výše uvedeného **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit známkou **D** nebo **E** dle průběhu obhajoby.

V Praze dne 13. ledna 2019

Mgr. Eva M. Hejzlarová, Ph.D.

„Hlavní výzkumné otázky: Jak hodnotí ředitelé montessoriovských a waldorfských základních škol inkluze a proces jejího zavádění v ČR? Existují pro alternativní základní školy specifika při zavádění inkluze v porovnání se školou hlavního vzdělávacího proudu? Představují Montessori a Waldorf školy vhodné prostředí pro inkluzivní vzdělávání? / Vedlejší výzkumné otázky: Jaký je vztah státu vůči alternativním základním školám? Jak vypadal proces zavádění inkluze v ČR? Jaký je vztah alternativních škol a školských poradenských zařízení? Jaká je úroveň kooperace mezi jednotlivými alternativními školami?“ (s. 7)